

Ungdomskriminalitet

Børnenes rettigheder efter at have begået kriminalitet

Skrevet af: Navarana Didriksen

Vejleder: Matias Røjle Bruun

ECTS-point: 20

Afleveringsdato: 15/05-2025



Table of Contents

1. Indledning	4
1.2. Metode	4
1.3. Problemformulering	5
1.4. Afgrænsningen for problemformulering	5
2. Redegørelse	5
2.1. Kriminalloven	5
2.2. § 129, stk. 3	6
2.3. § 131, stk. 2	7
2.4. § 146	8
2.5. § 239	8
2.6. De særlige omstændigheder	9
2.7. FN's Børnekonvention	10
2.7.1. Artikel 3, nr. 1	10
2.7.2. Artikel 37 b	11
2.7.3. Yderligere artikel: Artikel 20	11
2.7.4. Yderligere artikel: Artikel 40, nr. 1, nr. 3a og nr. 3b	11
2.7.5 Yderligere artikel: Artikel 4, 1. pkt.	12
2.7.6 Yderligere artikel: Artikel 6, nr. 2	12
2.8. Forvaltningens myndigheder	12
2.8.1. God forvaltningsskik	13
2.8.2. Ombudsmanden	14
3. Analyse	14
3.1. Dommen K 169/17, manddrab begået af en mindreårig	14
3.1.1. Referat	14
3.1.2. Identificering af juridiske problemstillinger og analyse af rettens vurdering	15
3.1.3. Sammenligning af Kredsrettens afgørelsens konsekvens med Landsrettens afgørelsens konsekvens	16
3.1.4. Konklusion	16
3.2. Dommen K 124/17, grov vold begået af mindreårig	16
3.2.1. Referat	16
3.2.2. identificering af juridiske problemstillinger og analyse af rettens vurdering	17
3.2.3. Sammenligning af kredsretsdommen til landsretsdommen	18

3.2.4. Konklusion	18
3.3. Dommen 206/18, voldtægt begået af 17-årige.	18
3.3.1. Referat	19
3.3.2. Identificering af juridiske problemstillinger og analyse af rettens vurdering.....	19
3.3.3. Sammenligningen af kredsretsdommen og landsretsdommen.....	20
3.3.4. Konklusion.....	20
3.3.5. Sammenligning med af sagerne K 169/17, K 124/17 og K 206/18.....	20
3.4. Ombudsmandens udtalelse 2014-907-0012 til internationaler reglers betydning for forvaltningsretten, surrogatanbringelse af mindreårig. Sagsbehandlingstid	21
3.4.1. Referat:	21
3.4.2. Identificering af juridiske problemstillinger:	22
3.4.3. Ombudsmandens udtalelse om sagen:	23
3.4.4. Vurdering af konsekvens:.....	24
3.4.5. Sammenligning med tidligere sager	25
3.4.6. Konklusion.....	25
4. Diskussion	26
5. Konklusion	29
6. Litteraturliste	31

1. Indledning

Inden for rigsfællesskabet har Grønland et højere kriminalitetsniveau end både Danmark og Færøerne.¹ Dette rejser et spørgsmål om, hvordan retspraksis bedømmer kriminaliteten i Grønland. Kriminalret behandler mange spændende emner, såvel om etik, moral, samfundsnormer, men også om hvordan myndigheder har fortolket hvad der er ulovligt, om hvad der er rigtigt og forkert. Det handler også om samspillet mellem retfærdighed og menneskets rettigheder, og hvordan retspraksis balancerer de to emner i en sag. Kriminalitet kan blive begået af alle mennesker. Om det er voksne, ældre og børn. Børn er fokuspunktet for projektet, nemlig ungdomskriminalitet. Unge der ikke er myndige, og stadig under udvikling. Hvorfor er ungdomskriminalitet et spændende emne? Det er vel fordi, at som sagt kan kriminalloven blive brudt af børn, men hvad er børnenes rettigheder? Får børnene samme foranstaltning som voksne? Eller er der undtagelser, der sikrer deres rettigheder? Det er de problemstillinger, der bliver rørt under projektet.

Formålet med projektet er at undersøge, hvordan de retlige rammer for sanktioneringen af unge i Grønland, implementeres i retspraksis. Derudover analyseres, hvordan sagsbehandling i andre myndigheder i sager om unge, udføres på baggrund af gældende internationale konventioner. Så hvad er gældende ret for unge kriminelle? Og hvilke internationale konventioner er relevante for emnet?

1.2. Metode

I dette projekt anvendes der juridisk metode til at identificere de relevante juridiske problemstillinger, og til at fastslå hvilke gældende ret der skal blive anvendt for at løse opgaven. Juridisk metode skal bruges til at redegøre for retskilder, herunder love og konventioner, samt hvordan disse fortolkes og implementeres. Der skal analyseres på baggrund af retsvidenskaben, hvordan domstole har fortolket retskilder, og hvilke retlige problemstillinger de identificerer under retssager. Ud fra rettens fortolkning og hvordan de implementerer retskilderne, vil man vise hvordan retstilstanden er. Desuden skal diskussionen præsentere potentielle mangler der kan opstå, under domme og sagsbehandling af unge i kommunen, der kan vise sammenhængen med retsvidenskaben og retspraksis.

¹ "Grønland er topscorer i kriminalitet i rigsfællesskabet", Sermitsiaq, 07/03-2025

1.3. Problemformulering

Projektet vil undersøge, hvorvidt de foranstaltninger i Grønland, der i medfør af kriminallovens § 239 sanktionér unge, der findes skyldige i kriminalitet, i praksis fuldbyrdes i overensstemmelse med gældende grønlandsk ret. Derudover er det relevant at undersøge, hvordan ordentlig sagsbehandling bliver anvendt i retspraksis i sager om unge, der skal sanktioneres. Yderligere skal der undersøges, hvorvidt unge dømte behandles i overensstemmelse med deres rettigheder i medfør af FN's Børnekonvention.

For at undersøge de nævnte problemstillinger vil opgaven redegøre for blandt andet kriminallovens § 129, stk. 3, § 131, stk. 2, § 146, stk. 2, og FN's Børnekonventions art. 3, nr. 1, og art. 37 b. Endelig skal der også redegøres for, hvad der er god forvaltningsskik. I analysen vil relevante udtalelser fra Ombudsmanden samt domme blive undersøgt, med henblik på at vurdere, hvordan den retlige ramme anvendes i praksis i forbindelse med unge, der har begået kriminalitet.

Ud fra analysen skal der diskuteres, om de nævnte love og konvention, og hvorvidt de retlige rammer efterleves i praksis, herunder inddragelse af FN's Børnekonventionens art. 4 og art. 6, nr. 2. Derfra konkluderes, hvad udfordringerne kan blive under behandling af sager om unge, der har begået kriminalitet.

1.4. Afgrænsningen for problemformulering

Under opgaven er ansvarspådragelse ikke et relevant emne. Der skal også nævnes, at når "unge" bliver refereret, er der tale om unge, der er fyldt 15 år, men stadig er under 18 år. Det er også relevant at nævne, at problematikken med sanktionering af unge ikke handler om at blive bragt til en institution, men til en anstalt.

2. Redegørelse

2.1. Kriminalloven

Forbrydelser og sanktionering er reguleret under Kriminallov for Grønland (KRL) nr. 306 af 30. april 2008, med seneste ændring i 2023 med lov nr. 1187 af 18. september 2023. Kriminalforsorgen er ikke hjemtaget område, men kriminalloven er særligt tilpasset til det grønlandske samfund.

Kriminalloven indeholder bestemmelser, der hjemler hvornår en gerningsperson kan pådrage sig ansvar for en forbrydelse.² Ansvarspålæggelse er ikke centralt i projektet, men alligevel relevant at nævne, at (gernings) person ikke kan få en foranstaltning, hvis personen ikke kan pålægges ansvaret for handlingen. Dette kaldes det kriminalretlige legalitetsprincip, jf. KRL § 1. Det betyder, at alle de bestemmelser, der skal redegøres under projektet, der hjemler hvordan personen kan foranstaltes, er der allerede sket ansvarspådragelse. Men det, der er vigtigt i denne del af projektet, er kriminalloven. Kriminalloven er nemlig redskabet til at håndtere sager, f.eks. for hvordan en gerningsmand kan idømmes for hans/hendes forbrydelse, og det emne skal uddybes her under emnet kriminalloven.

For vurdering af hvordan en gerningsperson kan foranstaltes, er det også relevant at vurdere andre ansvarsbetingelser, f.eks. gerningsmandens alder. Kriminalloven sætter begrænsninger for hvornår et barn under 18 år, kan idømmes for en foranstaltning. Før der bliver redegjort for de relevante bestemmelser, skal der kort redegøres, at kriminallovens § 16 hjemler, at handlinger, som er foretaget af børn under 15 år, ikke kan medføre foranstaltninger. Det betyder at de paragraffer, der skal blive redegjort i det kommende afsnit, omhandler unge over 15 år, der endnu ikke er blevet 18 år. Unge under 18 år, skal særligt vurderes i forbindelse med deres foranstaltning, hvor overtrædelsen kommer under retlig vurdering. For at komme nærmere ind på de bestemmelser i kriminalloven, der hjemler, hvad retten skal vurdere, når lovovertræder er under 18 år, vil der blive redegjort for kriminallovens § 146, stk. 2, § 129, stk. 3, § 131, stk. 2 og § 239.

2.2. § 129, stk. 3

Bestemmelsen handler om, hvornår en betinget anstaltsdom kan anvendes. Betinget anstaltsdom bliver brugt som sanktion, når overtrædelsen taler for en foranstaltning, der er strengere end bøde, men mildere end tilsyn³. Det betyder, at fuldbyrdelsen først træder i kraft, når den tiltalte begår yderligere lovovertrædelser under prøveperioden.

I stk. 1, nr. 1 bliver der redegjort, at for en dom skal ende i betinget anstaltsdom, skal dommeren vurdere om gerningsmanden har potentiale til at undgå yderligere lovovertrædelser, og i stk. 1, nr. 2, at den lovovertrædelse der bliver vurderet på det tidspunkt, ikke er grov nok til at få en anden dom, andet end betinget anstaltsdom. Som nævnt, skal retten fastsætte en prøveperiode

² Bog: Grønlandsk kriminalret "Ansaret & forbrydelserne" af Matias Røjle Bruun, side 15, afsnit "Kriminalretten - afgrænsning og tilknyttede discipliner"

³ Bog: Grønlandsk kriminalret "Foranstaltningerne", af Hans Jørgen Engbo, side 90, afsnit "1.2 Betinget anstaltsanbringelse"

for lovovertræderen. Den prøveperiode bliver fastsat af retten og kan ikke være længere end 3 år, jf. KRL § 129, stk. 2. Det betyder, at lovovertræderen har mulighed for at undgå afsoning af straf i anstalten, hvis vedkommende ikke begår yderligere overtrædelser under prøveperioden, og derefter bortfalder fuldbyrdelsen af foranstaltningen.

I praksis ser man betingede domme, som er blevet vurderet på baggrund af tiltaltes personlige forhold. Dommen K 300/15 som blev anket til landsretten, hvor landsretten vurderede tiltaltes personlige og helbredsmæssige forhold, og gav ham betinget anstaltsdom for overtrædelse af KRL § 88, 1. pkt. Den tiltalte fik anstaltsanbringelse i 40 dage, hvor fuldbyrdelsen af foranstaltningen udsættes og bortfalder efter en prøveperiode på 1 år.

Det, der gør bestemmelsen § 129 relevant for opgaven, er bestemmelsens stk. 3. Stk. 3 fremhæver, at unge under 18 år må ikke idømmes en betinget anstaltsdom, medmindre der er særlige omstændigheder, der gør, at vurderingen falder ind under bestemmelsen, at den unge lovovertræder bliver dømt for betinget anstaltsdom. De særlige omstændigheder bliver uddybet i afsnit 2.6.

2.3. § 131, stk. 2

Bestemmelsen handler om, hvornår dom til tilsyn kan anvendes. Dom til tilsyn bliver anvendt i de sager hvor retten kan vurdere, at gerningsmanden har behov for støtte eller behandling, og det er hjemlet i bestemmelsens stk. 1, nr. 1. Det kan f.eks. være psykiatrisk behandling, eller tilsynssamtaler. Bestemmelsens stk. 1, nr. 2, hjemler at tilsynet skal sikre at gerningsmanden får redskaber til at forbedre sin livssituation, samt forhindre at gerningsmanden begår ny kriminalitet⁴. Det er derfor, at der skal kontrolleres, hvorvidt gerningsmanden overholder de retningslinjer han/hun har fået, altså at der ikke skal begås ny kriminalitet. I medfør af KRL § 131, stk. 1, nr. 3, skal retten også vurdere, hvorvidt grovheden ikke taler imod, at vurderingen skal behandles inden for en anden bestemmelse. I henhold til stk. 1, skal nr. 1, nr. 2 og nr. 3 blive samlet vurderet, fordi de betingelser er kumulative. Det betyder at de 3 betingelser skal opfyldes samlet, før bestemmelsen kan anvendes.

Tilsynets varighed skal vurderes i retten. Varigheden er maksimalt på 3 år, men under særlige omstændigheder kan varigheden være op til 5 år, jf. kriminallovens § 132, stk. 2. Retten skal blandt andet også vurdere, om gerningsmanden skal være under tilsyn af rettens beskikket tilsynsførende, eller om tilsynet skal være under kriminalforsorgen. Bestemmelsen bliver brugt i praksis, f.eks. i dommen K 312/15, hvor gerningsmandens behov for støtte bliver brugt som

⁴ <https://kriminalforsorgen.dk/straf/tilsyn/>, "Kontrol og tilsyn" - Kriminalforsorgen.dk

argumentation for, at han får en dom til tilsyn. Der bliver ikke nævnt, hvilken forbrydelse han havde begået, hvorfor der ikke bliver forklaret yderligere om forbrydelsens art. På baggrund af hans diagnose med skizofreni, får han en foranstaltning med vilkår, hvor han skal i psykiatrisk behandling, overholde ophold og arbejde, underkaste sig lægeligt godkendt afvænningsbehandling mod misbrug af alkohol osv.

Afsagte domme for dom til tilsyn, kan senere ophæves eller ændres af retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, kriminalforsorgen eller fra den dømte selv, jf. § 137, stk. 1.

Begrundelsen for hvorfor bestemmelsen er relevant for projektet, er paragraffens stk. 2 der hjemler således, at unge under 18 år ikke må idømmes dom til tilsyn, medmindre der er særlige omstændigheder, der gør, at anvendelsen af bestemmelsen er nødvendig. De særlige omstændigheder bliver uddybet i afsnit 2.6.

2.4. § 146

Bestemmelsen handler om, hvornår foranstaltningen kan være anbringelse til anstalt. Rettens vurdering skal være om lovovertrædelsen har den grad af grovhed, at gerningsmanden skal afsones i anstalten, og at der er nødvendighed, at gerningsmanden ikke skal begå flere lovovertrædelser, jf. 146, stk. 1, nr. 1 og nr. 2.

Som de andre nævnte bestemmelser, kan unge under 18 år ikke dømmes til anbringelse i anstalt, medmindre der er særlige omstændigheder, der gør, at vurderingen falder ind under bestemmelsen. De særlige omstændigheder bliver uddybet i afsnit 2.6.

2.5. § 239

Bestemmelsen er relevant at redegøre for, fordi stk. 1 hjemler, hvilke myndigheder der skal have ansvar for at lave afgørelser med hjælpeforanstaltninger over for unge under 18 år, der har begået forbrydelser. Bestemmelsen fastlægger, at sociale myndigheder i samarbejde med kriminalforsorgen og politiet skal udføre arbejdet ift. hjælpeforanstaltninger over for unge. Bestemmelsens stk. 2 hjemler at §§ 179 og 182 anvendes med samme principper som i § 239, stk. 1. Bestemmelsen er en alternativ hjemmel for sager om unge, der begår kriminalitet. I stedet for at anvende de almindelige bestemmelser for foranstaltninger, kan § 239 anvendes for unge med alderen mellem 15-17-årige, og i særlige tilfælde unge mellem 18-19 år, men som nævnt, er alderen afgørende for afgørelsen af sagen. Når retten laver en dom ud fra § 239, bliver den unge gerningsmand placeret under tilsyn af de sociale myndigheder.⁵ Det betyder at retten

⁵ Bog: Grønlandsk kriminalret "Foranstaltningerne", af Hans Jørgen Engbo, side 170, afsnit "Særlige hjælpeforanstaltninger"

kan bestemme, at den unge skal følge de sociale myndigheders beslutninger, hvis de sociale myndigheder har fået ansvaret for sagen, jf. Kriminallovens § 152, stk. 2. Samarbejdet mellem de sociale myndigheder og kriminalforsorgen er sådan opbygget, at Kriminalforsorgen skal sikre at den foranstaltning som den lokale sociale myndighed har truffet, er i overensstemmelse med andre rettigheder og regler for sager om unge kriminelle.⁶ Når den unge ikke overholder tilsynet eller forpligtelser, kan anklagemyndigheden indbringe sagen for retten, og konsekvensen kan blive sådan, at den unge får nye foranstaltninger.

2.6. De særlige omstændigheder

Ud fra de ovennævnte bestemmelser fra kriminalloven, er der indført regler for, om gerningsmanden kan blive dømt for forbrydelser, hvis han/hun er under 18 år. I de 3 bestemmelser bliver der skrevet, at gerningsmanden på under 18 år ikke kan blive idømt for betinget anstaltsdom, dom til tilsyn eller anbringelse i anstalt, medmindre der er særlige omstændigheder der taler for, at foranstaltningen skal ske for gerningsmanden. For at redegøre hvad de særlige omstændigheder kunne være, kan man starte med lovovertrædelsens grovhed. Ifølge Grønlands Landsret, er manddrab falder ind under argumentationen for at forbrydelsen har den grovhed, at gerningsmanden under 18 år, kan foranstaltes til anstaltsanbringelse⁷. Den argumentation blev anvendt af Landsretten i sag K 169/17. Landsretten argumenterede for, at forbrydelsen havde en sådan grovhed, at de særlige omstændigheder for anbringelse i anstalt var påkrævet, og henvisningen var til kriminallovens § 146, stk. 2.⁸

Det var dog ikke kun grovheden, der var en ansvarsbetingelse under landsrettens afgørelse, det var også alderen. Tiltalte blev 18 år, altså myndig, ikke så lang tid efter forbrydelsen, og det faktum blev brugt under vurderingen, hvorfor den tiltalte fik anbringelse i anstalt i 5 år.

Grundlæggende kan særlige omstændigheder vurderes ud fra gerningsmandens alder, og forbrydelsens grovhed, som i Landsrettens afgørelse i K 169/17, hvor den samlede vurdering var baseret på alderen på den tiltalte, samt grovheden af forbrydelsen.

⁶ Bog: Grønlandsk kriminalret "Foranstaltningerne", af Hans Jørgen Engbo, side 171, afsnit "Særlige hjælpeforanstaltninger"

⁷ Bog: Grønlandsk kriminalret "Foranstaltningerne", af Hans Jørgen Engbo, side 169, afsnit "foranstaltninger over for unge kriminelle"

⁸ Landsrettens afgørelsen, K 169/17

2.7. FN's Børnekonvention

I dette projekt er FN's Børnekonvention relevant, nemlig fordi konventionen beskytter børnenes rettigheder, og emnet om unge kriminelle, som primært fokuseres på under opgaven, har rettigheder, som er hjemlet i FN's Børnekonvention. FN's Konvention om Barnets Rettigheder (FN'S BK) blev vedtaget den 20. november 1989 på FN's generalforsamling og trådte i kraft den 2. september 1990. FN's Børnekonvention er ikke en lov, men en international traktat, der fungerer som et sæt retningslinjer for de lande, der har ratificeret konventionen.⁹ De medlemslande har en forpligtelse til at implementere FN's Børnekonventionens principper i deres nationale lovgivning, men medlemslandene kan også inkorporere konventionen direkte som lov.¹⁰ Konventionen trådte i kraft i Danmark den 18. august 1991, hvor Grønland hørte under Danmarks ratificering. Konventionen blev dog tiltrådt af Grønland selv den 11. maj 1993¹¹. I henhold til at Grønland tiltrådte Børnekonventionen, har Grønland forpligtelse til at efterleve konventionens principper, ikke nødvendigvis gennem lovgivning, men ved at implementere principperne.

Grundlæggende lægger FN's Børnekonventionen vægt på barnets tarv, altså vurderinger eller afgørende beslutninger skal afsluttes for barnets bedste. Det betyder at myndigheder har en forpligtelse til at grundigt vurdere, hvilken afgørelse der er bedst for barnet. Der er tale om en juridisk forpligtelse. Det handler ikke om at myndighederne selv bestemmer, om vurderingen for barnets tarv er vigtigt, myndighederne skal følge FN's Børnekonventionen bedst muligt. Rettighederne skal prioriteres.¹²

2.7.1. Artikel 3, nr. 1

For at uddybe de relevante bestemmelser fra konventionen, har vi artikel 3, nr. 1, og den hjemler at alle beslutninger der vedrører børn i forvaltningsmyndigheder, lovgivende organer, domstole og institutioner, skal barnets tarv, altså barnets bedste, komme i første række, om det udøves af offentlige eller private myndigheder. Når der står "domstole" mener komitéen for børnenes rettigheder, at almindelige straffesanktioner (foranstaltninger for den grønlandske

⁹ <https://www.unicef.dk/vores-arbejde/boernekonventionen/?srsId=AfmBOoqk2AHaFTJB-Jj-6jypQKJPR7-oxTCLMqvVg7v4oCNoAC8-jmKq>

¹⁰ <https://www.unicef.dk/vores-arbejde/boernekonventionen/?srsId=AfmBOoqk2AHaFTJB-Jj-6jypQKJPR7-oxTCLMqvVg7v4oCNoAC8-jmKq>

¹¹ mio.gl

¹² Convention on the Rights of the Child, "General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), side 10, afsnit "Shall be a primary consideration"

retspleje), bør erstattes med rehabilitering.¹³ Dermed bliver børn under 18 år beskyttet under FN's Børnekonventionen, når der tales om anstaltsanbringelse for unge under 18 år. Der er dog undtagelse, som er nedskrevet under artikel 37 b.

2.7.2. Artikel 37 b

Anholdelse og tilbageholdelse af et barn, må kun bruges som sidste udvej, samt skal perioden for anholdelse og tilbageholdelse være under kortest muligt passende tid. Det betyder at når en myndighed afgøre, at gerningsmanden på under 18 år skal bringes til anstalt, måtte have været den sidste udvej, altså den sidste mulige afgørelse for den tiltaltes sanktionering.

2.7.3. Yderligere artikel: Artikel 20

Artikel 20 hjemler at deltagende stater skal sikre, at et barn der er under afskæring af sine familiemæssige omgivelser, eller ikke er under tilladelse til at forblive i disse omgivelser, har barnet retten til en særlig beskyttelse og bistand fra statens side. Bistand fra statens side betyder, at statens nationale ret skal sikre en alternativ omsorg for barnet. Omsorgen skal blandt andet ske når barnet er under anbringelse i passende børneinstitutioner og lignende.

2.7.4. Yderligere artikel: Artikel 40, nr. 1, nr. 3a og nr. 3b

Artikel 40, nr. 1, nr. 3a og nr. 3b hjemler at et barn der mistænkes, anklages eller findes skyldig i at have begået strafbar handling, har barnet retten til at blive behandlet der fremmer barnets værdighed og selvrespekt. Behandlingen skal styrke barnets respekt for menneskerettigheder, samt skal behandling respektere barnets alder, og have mål for at barnet kan resocialiseres, jf. FN's BK art. 40, stk. 1. Der hjemles også at deltagende stater skal sikre at der er lovgivning der er tilpasset til børn der mistænkes, anklages eller anses for at have begået strafbart forhold, ved at fastlægge minimumsalder for hvornår et barn ikke må have straf, samt etablere forholdsregler for andre myndigheder end retsinstanser for, hvordan der skal håndteres sager af mindreårige børn der mistænkes, anklages eller findes skyldige i at have begået strafbar handling, jf. FN's BK art. 40, nr. 3a og nr. 3b.

¹³ Convention on the Rights of the Child, "General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), side 8, afsnit "courts of law"

2.7.5. Yderligere artikel: Artikel 4, 1. pkt.

Artikel 4, 1. Pkt. hjemler at deltagerstaterne skal efterleve al passende lovgivning samt administrative og andre forholdsregler til gennemførelsen af konventionen. Det betyder, at FN's Børnekonventionens rettigheder skal sikres gennem lovgivningen, hvor myndighederne har lavet passende lovgivning for området.

2.7.6. Yderligere artikel: Artikel 6, nr. 2

Artikel 6, nr. 2 hjemler at deltagerstaterne skal sikre barnets overlevelse og udvikling. Det betyder at deltagerstaterne skal i videst muligt omfang sørge for, at børnene får retten ikke kun til livet, men for overlevelse og udvikling.

Det er de artikler fra FN's Børnekonvention, der hænger sammen med de ovennævnte bestemmelser fra Kriminalloven, der beskytter unge under 18 år. Under afgørelser om unge under 18 år, er der blevet redegjort for domstolenes/rettens muligheder for hvilke afgørelser der kan være for sager om unge under 18 år, der begår kriminalitet. Det er dog ikke kun domstolene der har ansvaret for afgørelser om unge, det er også de relevante myndigheder inden for forvaltningen der har del ansvaret for de sager om unge, der har begået forbrydelser.

2.8. Forvaltningens myndigheder

Forvaltningen er en del af den offentlige sektor, der har ansvaret for implementering og håndhævelse af love, fx de love og bestemmelser som er nævnt under redegørelsen. Den offentlige forvaltning omfatter alle forvaltningsmyndigheder, og det er fx statslige, selvstyrets, regionale og kommunale forvaltning. En myndighed er under begrebet forvaltningsmyndighed, når myndigheden falder under offentlighedsloven.¹⁴ Landstingslov om offentlighed i forvaltningen (OFL), hjemler at loven gælder for alle virksomheder der udøves af den offentlige forvaltning under Grønlands hjemmestyre, og kommunerne, jf. OFL § 1.

Hvorfor redegørelse for at kommunen er en del af den offentlige forvaltning er vigtigt, er fordi udarbejdelse af sager om unge kriminelle er som sagt opbygget sådan, at retten kan sanktionere den unge med almindelige foranstaltninger, ved brug af hjemlen om særlige omstændigheder, eller kan retten bruge KRL § 239, hvor sagen skal føres af de sociale myndigheder. Sociale myndigheder er såvel kommuner, der skal samarbejde med kriminalforsorgen og politiet. De tidligere nævnte bestemmelser og artikler er nedskrevet normer, altså lovgivninger som

¹⁴ Bog: Forvaltningsret, af Niels Fenger, side 115, afsnit "Virkning af, at et organ er en del af den offentlige forvaltning"

domstole skal bruge under vurderinger og afgørelser af sagerne. Inden for offentlig forvaltning, er der uskrevne normer der er vigtigt at nævne, og det er blandt andet god forvaltningsskik.

2.8.1. God forvaltningsskik

Når en offentlig myndighed skal arbejde med sager, eller udføre et arbejde generelt, skal myndighederne udføre arbejdet ved at anvende lovgivning, administrative forskrifter og forvaltningsretlige retsgrundsætninger, både nedskrevet og uskrevne. God forvaltningsskik omfatter nedskrevne emner, f.eks. i Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning (SBL) lov nr. 8 af 13. juni 1994 om sagsbehandling og partshøring. God forvaltningsskik omfatter også emner der er uskrevne, normer der er retligt bindende for myndighederne.

God forvaltningsskik er et udviklende begreb, og det betyder, at den udvikles med samfundets normer og værdier¹⁵. Der er ikke en konkret definition over begrebet “god forvaltningsskik”, heller ikke en lov omkring begrebet, men begrebet stiller generelt et krav for, hvordan forvaltningen bør opføre sig.

Opførelsen ligger under forholdet mellem borgeren og forvaltningen.¹⁶ God forvaltningsskik indebærer mange emner, blandt andet hvordan sagsbehandling skal være, hvordan ansatte behandler borgere ved service, generelt hvordan myndigheder behandler deres opgaver med god etiske fremgangsmåde. Det er relevant at redegøre for, at borgeren skal kunne have tillid til forvaltningen, fordi den offentlige sektor skal kunne give behandling af sager med en kompetent og ordentlig behandling, med baggrund af de værdier som den offentlige sektor har bygget, blandt andet om integritet.¹⁷

God forvaltningsskik er retligt bindende, men der kan ikke behandles nogle sager i retten, der alene vedrører god forvaltningsskik, men Ombudsmanden har rollen som vagthund, en vagthund der kan undersøge, vurdere og kritisere blandt andet om myndighedernes sagsbehandling.

¹⁵ Bog: Forvaltningsret, af Niels Fenger, side 669, afsnit “Hvad er god forvaltningsskik, og hvor finder man den beskrevet?”

¹⁶ Bog: Forvaltningsret af Niels Fenger, side 668, afsnit “Indledning”

¹⁷ Bog: Forvaltningsret af Niels Fenger, side 683, afsnit “Krav om tillid”

2.8.2. Ombudsmanden

Ombudsmanden vurderer om forvaltningen overholder kravene til god forvaltningsskik, jf. Inatsisartutlov om Ombudsmanden for Inatsisartut (ILO) lov nr. 7 af 1. juni 2017 § 19, stk. 1. For at vurdere sager, kan Ombudsmanden forlange statens myndigheder om at udlevere dokumenter og oplysninger, der skal bruges af Ombudsmanden, jf. ILO § 18, stk. 1 og stk. 2. Ved vurderinger af sager af Ombudsmanden, skal ombudsmanden give den relevante myndighed mulighed for at udtale sig, før Ombudsmanden kan udtale sig kritisk om en sag, jf. ILO § 21, stk. 1. Efter myndighedernes mulighed for at udtale sig, har Ombudsmanden retten til at påpege fejl ved behandling af en sag, give anbefalinger og vurderinger til hvordan sagen kunne have blive behandlet, jf. ILO § 20. Hvis Ombudsmandens udtalelse indeholder kritik af sagsbehandlingen, eller hvis udtalelsen indeholder at der har været fejl eller forsømmelse under behandlingen, skal Ombudsmanden meddele sagen til Lovudvalget i Inatsisartut, samt til Naalakkersuisut eller kommunalbestyrelsen, Jf. ILO § 23.

Ombudsmandens udtalelser er centrale kilder, selvom udtalelserne ikke er retlige bindende, idet udtalelserne fungerer som en rettesnor for, hvordan forvaltningsmyndigheder bør udføre sagsbehandling¹⁸. Det betyder ikke at ombudsmandens udtalelse om en bestemt sags afgørelse bliver ugyldig, men heller en indikator for, at sagsbehandlingen skal blive bedre til de kommende sagsbehandlinger.

3. Analyse

3.1. Dommen K 169/17, manddrab begået af en mindreårige

Tiltalte på 17 år blev skyldig i KRL § 86 for manddrab. For sagens omstændigheder fik tiltalte en fællesforanstaltning fra en tidligere dom på 6 år og 8 måneder i anstalten. Anklagemyndigheden ankede dommen til landsretten, og derefter fik tiltalte en fællesforanstaltning på anbringelse i anstalt i 5 år.

3.1.1. Referat

Tiltalte havde dræbt den forurettede ved at kaste en isskos på forurettedes hoved, og havde fjernet beviser ved at slæbe hende ned til vandkanten. Der var én vidne i sagen, da den tiltalte havde betroet sig til ham. Det er relevant at nævne at den tiltalte var 17 år, altså mindreårige, da gerningstidspunktet skete.

¹⁸ Bog: Forvaltningsret, af Niels Fenger, side 671, afsnit "God forvaltningsskik og gældende ret"

3.1.2. Identificering af juridiske problemstillinger og analyse af rettens vurdering

KRL § 86 - manddrab:

Tiltalte på 17 år blev dømt for KRL § 86, altså manddrab. Grunden til at afgørelsen var på baggrund af KRL § 86, da han erkendte drabet på den forurettede. Under dommen henviste kredsretten, at drab i 2013 kan medføre en anstaltsanbringelse i 5 år.¹⁹ Men alligevel fandt retten passende med 6 år og 8 måneder, som fællesforanstaltning for den tidligere dom for 8 måneders afsoning for tidligere tyveri, som ikke var afsonet endnu.

For at vurdere Dommens udfald, er der flere forhold der førte til, at den 17-årige alligevel fik 5 år i anstalt.

Fællesforanstaltning:

I henhold til de 8 måneders uafsonet dom, kan der argumenteres, at den 17-årige tiltalte fik en strengere foranstaltning, end han ellers ville have fået uden fællesforanstaltningen.

Grovheden:

Forbrydelsen kan anerkendes som en grov forbrydelse, da handlingen involveret drab på en person. Grovheden havde også en relevans, fordi tiltalte var 17 år da han begik drab, så samspillet med 17-årsalderen og grovheden blev til en konkret vurdering for afgørelsen.

Men vurderingen for fastlæggelse af foranstaltning, hvor alderen blev vurderet med, kom først under ankedommen.

Anke-dom:

Dommen blev efterfølgende anket til landsretten af anklagemyndigheden. Anket var en udmålingsanke, hvor anklagemyndigheden havde påstand om, at formilde foranstaltningen ned til 5 år i anstaltsanbringelse. Landsretten henviste at drab i 2010 kan medføre en anstaltsanbringelse i 6 år, men på baggrund af at tiltalte var 17 år på gerningstidspunktet, skulle anstaltsanbringelse vurderes under særlige omstændigheder, da forbrydelsen havde en sådan grovhed, at anstaltsanbringelse var påkrævet, jf. KRL § 146, stk. 2. Under landsrettens afgørelse blev alderen tilføjet under udmålingen af foranstaltningen. Men på samme tid, skulle grovheden vurderes med alderen, hvor foranstaltningen blev sænket fra 6 år og 8 måneder til 5 år.

¹⁹ Dommen K 169/17, Kredsretsdom

3.1.3. Sammenligning af Kredsrettens afgørelsens konsekvens med Landsrettens afgørelsens konsekvens

Både i kredsrets dom og i landsretsdom, blev foranstaltningsudmålingen vurderet ud fra fællesforanstaltningen og grovheden for forbrydelsen. Men forskellen blev, hvor kredsretsdommen ikke nævnte om tiltaltes alder, selvom alderen var 17 år, da forbrydelsen skete. Det var først under landsrettens vurdering, at alderen blev vurderet med under afgørelsens udfald. Kredsretsdommens manglende vurdering er bemærkelsesværdig, fordi unge under 18 år ikke må blive anbragt i anstalt, medmindre særlige omstændigheder taler for, at anbringelse er nødvendigt, jf. KRL § 146, stk. 2. Landsrettens vurdering viser dog, at alderen har særlig betydning for sagen, og for afgørelsen. Alene med at landsretten vurderede sagen ved at have grovheden og tidligere uafsonet dom, sænkede landsretten dommen pga. hans alder. Forskellen mellem de to instanser viser, hvordan man i 1. instans i denne sag fejlede ved at vurdere uden at have alderen med, som rejses først af anklagemyndigheden under ankedommen.

3.1.4. Konklusion

Ud fra sagen K 169/17 kan det argumenteres, at grovheden for forbrydelsen og tiltaltes alder skal konkret vurderes. Det er dog bemærkelsesværdigt at i denne sag, 1. instansen ikke inddraget vurderingen af tiltaltes alder, men først under ankedommen. Rettens praksis viser at sager skal konkret vurderes, blandt andet når tiltalte er under 18 år.

3.2. Dommen K 124/17, grov vold begået af mindreårige

To mindreårige havde overtrådt KRL § 88, grov vold. I kredsretsdommen blev den første tiltalte kaldt for T1, og den anden for T2, hvorfor der bliver skrevet T1 og T2 i analysen. T1 fik foranstaltning med 170 timers samfundstjeneste med længste tid på 1 år og 3 måneder, og tilsyn fra kriminalforsorgen i 2 år. T2 fik fællesforanstaltning på 1 år og 3 måneders anstaltsanbringelse. Kredsretsdommen blev anket til landsretten, hvor T1 fik 150 timers samfundstjeneste på længste tid på 1 år, og tilsyn af kriminalforsorgen i 2 år.

3.2.1. Referat

T1 og T2 blev tiltalt for overtrædelse af KRL § 88. Forbrydelsen indeholdt overfaldelse mod to personer. Den ene forurettede fik trommehindelæsion og kraniebrud, og den anden forurettede fik ødelagte to fortænder. Overfaldelsen havde sådan forhold, at tiltalte havde slået

knytnæveslag, spark og trampe på forurettedes ansigt. T2 nægtede sig skyldig og T1 havde erkendt sig skyldig.

3.2.2. identificering af juridiske problemstillinger og analyse af rettens vurdering

KRL 88, grov vold:

Kredsretten vurderede, at der er tale om KRL § 88, ud fra at T2 erkendte sig skyldig for overtrædelsen, og udtalte sig, at gerningen blev begået af ham selv og T2. T2 erkendte sig ikke skyldig, da han ikke kunne huske, da han var berusede på gerningstidspunktet. Kredsretten vurderede dog ud fra T2's udtalelse, at gerningen blev begået af dem begge, hvorfor både T1 og T2 fik påstand om, at der var tale om overtrædelse af KRL § 88.

T1's forhold:

For at udmåle T1's foranstaltning, har kredsretten lagt vægt på karakteren af voldsforholdene, samt at gerningen blev begået i forening. På samme tid fandt retten formildende, at T1 ikke er tidligere foranstaltet, havde gode personlige forhold, samt at han var blevet truet med bank, hvis han ikke hjalp med voldsudøvelsen. Her vurderede retten for, hvor meget der skulle udmåles for T1's foranstaltning, ved at vurdere overtrædelsens forhold, samt hans gode personlige forhold.

T2's forhold:

For at udmåle T2's foranstaltning, har kredsretten lagt vægt på karakteren af voldsforholdene, samt at gerningen blev begået i forening. Retten fandt omstændigheder skærpende i, at T2 var under tilsyn af de sociale myndigheder for lige artet kriminalitet. Her vurderede retten for, hvor meget der skulle udmåles for T2's foranstaltning, ved at vurdere overtrædelsens forhold, samt hans tidligere kriminalitet og tilsyn af de sociale myndigheder for lige artet handling.

Grovheden:

Handlingen kan anerkendes som grov kriminel handling, fordi de to forurettede fik alvorlige fysiske skader. Grovheden kan også være i handlingen, da de to tiltalte handlede i forening. Hvorfor grovheden havde en relevans for sagen, var også fordi T1 var i ung alder. Kriminelle handlinger, der bliver begået af unge over 15 år, men stadig under 18 år, skal konkret vurderes i sager om unge der har begået kriminalitet, og samspillet mellem gerningens grovhed og tiltaltes alder blev nævnt under kredsretsdommen.

Ankedommen:

Dommen blev efterfølgende anket til landsretten. Anken blev behandlet som udmålingsanke. Først vurderede landsretten om kredsrettens vurdering af beviser, og det mente landsretten som korrekt behandlet. I henhold til vurdering af beviser mente landsretten, at grovheden for

gerningen stadig var en betingelse for, hvor meget T1 skulle få i foranstaltning. Men i forhold til T1's ung alder, og hans gode personlige forhold, vurderede landsretten, at de forhold vil give ham mildere foranstaltning. T1's alder blev ikke nævnt i detaljer, hvorfor der ikke skrives alder i analysen. Foranstaltningen blev ændret til 150 timers samfundstjeneste på længste tid på 1 år, men tilsynet af kriminalforsorgen i 2 år var uændret. Det vil sige, at T1 fik fjernet 20 timer af samfundstjeneste, men hvor samfundstjenestens forløb blev mindre for 3 måneder.

3.2.3. Sammenligning af kredsretsdommen til landsretsdommen

Både i kredsretsdommen og i landsretsdommen blev udmålingen for foranstaltningen vurderet ud fra grovheden og de to tiltaltes personlige forhold. Men under vurderingen af personlige forhold, var der en detalje som kredsretten ikke fik med, men hvor landsretten lagde vægt på den betingelse under afgørelsen, og det var T1's unge alder. Selvom i kredsretsdommen nævnte T1 unge alder i starten af dommen, blev alderen ikke nævnt under vurderingen af afgørelsen, først under landsretsdommen, der senere formildet timerne for samfundstjeneste. Det landsrettens viste, er at alderen skal vurderes med under vurderingen for afgørelse, og hvordan alderens karakter kan formilde foranstaltningen. Så forskellen på de to instanser viser, hvordan man i 1. instans i denne sag fejlede ved at vurdere uden at have alderen med, som rejses først under landsrettens vurdering under ankedommen.

3.2.4. Konklusion

Ud fra sagen 124/17 kan der argumenteres, at grovheden for forbrydelsen og tiltaltes alder skal konkret vurderes. Det er bemærkelsesværdigt at man i denne sag vurderede T1's alder først i 2. instans, hvor foranstaltningen blev formildet. Det viser at kredsretten ikke lagde T1's alder under vurderingen, men landsretten sørgede for, at T1 fik den foranstaltning, der passer i overensstemmelse med gældende ret om mindreårige, samt der passer med grovheden for forbrydelsen.

3.3. Dommen 206/18, voldtægt begået af 17-årige.

Sagen omhandlede overtrædelse af KRL § 77, stk. 1, nr. 1, voldtægt. For sagens omstændigheder fik tiltale anbringelse i anstalt i 1 år og 4 måneder, og betale 600 kr. for svie og smerter, samt betale 100.000 kr. i tortgodtgørelse. Dommen blev anket af tiltalte, hvori anklagemyndigheden påstået at kredsretsdommen skulle stadfæstes. Landsrettens afgørelse blev til at anstaltsanbringelse stadig skulle være 1 år og 4 måneder, 100.000 kr. for tortgodtgørelse, men erstatning for svie og smerter blev forhøjet på 1.200 kr.

3.3.1. Referat

Tiltalte havde tvunget forurettede ned i bunden af opgangen, og hevet hende i håret, og derefter tog forurettede og voldtog hende. Tiltalte havde udtalt sig til forurettede, at han havde jagtet hende i lang tid, og det var endelig på tiden han fik hende. Forurettede fik skade, da tiltalte skubbede hende ned, hvor hun ramte hovedet ned mod cementgulvet, og derefter blev voldtaget mens hun var bevidstløs og da hun vågnede. Rettens vurderede beviserne, som var forurettedes blå mærke og rifler på kroppen, dna-undersøgelse af negleskrab fra forurettede, et par underbukser der blev fundet nede i bunden af trappeopgangen, som var tiltaltes underbukser, samt vidne der havde hørt en kvinde skrike efter hjælp.

3.3.2. Identificering af juridiske problemstillinger og analyse af rettens vurdering

KRL § 77, stk. 1, nr.1:

Ud fra de beviser har tiltalte gjort sig skyldig i den rejste tiltalte om overtrædelse af KRL § 77, stk. 1, nr. 1, voldtægt. Retten fastsatte at efter retspraksis er foranstaltningen for voldtægt var som udgangspunkt 1 ½ år i anstalt, samt betaling af tortgodtgørelse. I denne sag fik tiltalte 1 år og 4 måneder i anstaltsanbringelse for overtrædelse af KRL § 77, stk. 1, nr. 1.

Tiltaltes personlige forhold:

Retten kort nævnte om tiltaltes personlige forhold. Her blev der nævnt om, at han vil forbedre sine karakterer for hans fremtid. Men under rettens endelige vurdering, var tiltaltes personlige forhold ikke vurderet med, da handlingen havde sådan en grovhed, at mildere foranstaltning ikke skulle finde sted.

Grovheden:

Anklagemyndigheden havde en påstand om mildere foranstaltning, da han var i ung alder. Retten afviste påstanden om mildere foranstaltning, da handlingen havde grov karakter, at foranstaltningen skulle være strengere. Retten vurderede grovheden ved at kigge på tiltaltes handling, hermed hvordan han havde jagtet forurettede forinden voldtægten, samt at forurettede fik alvorlige skader fra tiltaltes grove handlinger. Grovheden havde relevans for sagen, fordi som nævnt var tiltalte i ung alder. Hvis en tiltalt er under 18 år, men over 15 år, skal rettens vurdering være hvor groft forbrydelsen har været for, at den tiltalte kan ende i anstaltsanbringelse, selvom unge under 18 år ikke skal anbringes i anstalt. I henhold til det, fik tiltalte ikke en mildere foranstaltning fordi forbrydelsen var grov.

Ankedommen:

Kredsretsdommen blev anket til landsretten. Ankedommen var en udmålingsanke. Tiltalte ankede dommen for at formilde foranstaltningen og nedsættelse af tortgodtgørelse, mens

anklagemyndigheden påstæede, at kredsretsdommen skulle stadfæstes. Landsretten fastslog at en overfaldsvoldtægt af den grovhed, som tiltalte var dømt for, vil foranstaltningen være omkring 1 år og 9 måneder i anstalt. Men fordi tiltalte var i ung alder, havde landsretten stadfæstet kredsretsdommen på 1 år og 4 måneder i anstalt, og forhøjelse af erstatning for svie og smerte for 1.200 kr.

3.3.3. Sammenligningen af kredsretsdommen og landsretsdommen

Anklagemyndigheden havde en påstand om mildere foranstaltning under kredsretssagen, men under landsretssagen ville anklagemyndigheden få kredsretsdommen stadfæstet, selvom tiltalte påstået om formildelse af foranstaltning. Her ser man hvordan anklagemyndigheden gik fra påstanden om mildere foranstaltning pga. Tiltaltes alder, til og have ingen bemærkninger om kredsret foranstaltningen under ankesagen. Under landsretsdommen lagde man vægt på, at beviserne for skader var grove nok til at forhøje erstatningen. Derfra er det bemærkelsesværdigt, at både kredsretten og landsretten lagde mere vægt på grovheden, end de lagde vægt på tiltaltes unge alder.

3.3.4. Konklusion

Ud fra sagen K 206/18 kan der argumenteres, at grovheden bliver vægtet højere end tiltaltes alder. Det er også bemærkelsesværdigt, at anklagemyndigheden først lavede påstand om mildere foranstaltning, men dog under ankedomme, vil de have at kredsretten bliver stadfæstet. Sagen viser at retspraksis konkret vurdere omstændighederne, ud fra forbrydelsens grovhed og tiltaltes unge alder.

3.3.5. Sammenligning med af sagerne K 169/17, K 124/17 og K 206/18

I henhold til K 169/17, K 206/18 og K 124/17, er sagerne anderledes fra hinanden pga. forbrydelsernes art. Men selvom forbrydelserne var forskellige fra hinanden, havde retten samme vurderings tendens til at afgøre ud fra tiltaltes personlige forhold, alder og forbrydelsens grovhed. Personlige forhold blev inkluderet, hvorvidt de tiltalte havde ressourcestærke familie/opvækst, hvorvidt tiltalte havde tidligere begået forbrydelse og hvorvidt tiltalte havde motivation til at forbedre livsstil efter dommen.

Forskellen mellem sagerne er, om hvornår alderen bliver vurderet med. Under K 169/17 samt K 124/17, blev alderen vurderet med først under ankedommen, hvorpå K 206/18 lagde mere vægt på grovheden både i kredsretsdommen og landsretsdommen. Det viser, at man i nogle tilfælde, at kredsretten kan have mangler ved deres vurdering, om den betingelse der vedrører

tiltaltes unge alder. Under de tre sager, blev forbrydelsen kategoriseret som grov forbrydelse, herunder manddrab²⁰, voldtægt med vold²¹ og grov vold²².

3.4. Ombudsmandens udtalelse 2014-907-0012 til internationaler reglers betydning for forvaltningsretten, surrogatanbringelse af mindreårig. Sagsbehandlingstid

Her i opgaven skal ombudsmandens udtalelse vise, hvordan myndigheder bør håndtere sager af unge der har begået kriminalitet, og det analyseres i dette afsnit.

Ombudsmanden for Inatsisartut fandt sagen om surrogatanbringelse af mindreårig som yderst kritisabel, i henhold til hvordan kommunen havde håndteret sagen. Kommunen burde have været indforstået med sagens faktiske omstændigheder, herunder den mindreåriges forbrydelse, alder, køn og hans alvorlige psykosociale belastning. Den alvorlige kritik, der består af flere elementer, gik i strid med barnets rettigheder, med henvisning til FN's Børnekonvention. Det er derfor nødvendigt at forstå, hvilke juridiske problemstillinger der fremgik i sagen, som førte til, at den mindreårige endte i anstalten.

3.4.1. Referat:

Under udtalelsen bliver den kommune som ombudsmanden undersøgte, kaldt for K Kommune, samt blev den mindreårige kaldt for person A, hvorfor der skrives "K Kommune" og "person A" i løbet af analysen.

Person A var 17 år gammel, da han blev sigtede for personfarlig kriminalitet. Ud fra udtalelsen kan der regnes ud, at der var tale om grov vold, da A's offer afgik ved døden kort tid efter forbrydelsen. I henhold til hvad A blev sigtet for, var ikke beskrevet i detaljer under udtalelsen. Kredsretten afgørelse blev til at han skulle tilbageholdes i surrogat efter Retsplejelov for Grønland (RPL) ved lov nr. 305 af 30. april 2008 § 361, men skulle tilbageholdes indtil kommunen kunne finde surrogat for A.

Person A tog sit eget liv i anstalten på dag 22. Ombudsmanden undersøgte K kommunens håndtering af sagen, særligt om hvorfor sagsbehandlingstiden var langsom. For at undersøge, krævede ombudsmanden relevante dokumenter og akter, jf. ILO § 18.

²⁰ K 169/17

²¹ K 206/18

²² K 124/17

3.4.2. Identificering af juridiske problemstillinger:

A var blevet sigtet for personfarlig kriminalitet, og var blevet tilbageholdt i surrogat, jf. retsplejelovens § 361. Ombudsmanden kom frem med forskellige juridiske problemstillinger/henvisninger:

Retsplejelovens §361, stk. 2, nr. 3, og 4 (og 8):

Retsplejelov for Grønland (RPL) ved lov nr. 305 af 30. april 2008, er en lov der regulerer domstolenes organisation, retssager og kriminalretssager. RPL § 361 hjemler nogle alternative foranstaltninger for tilbageholdelse, for at opnå mindre indgribende forholdsregler. Ved kredsrettens afgørelse henviser retten til bestemmelsens stk. 2, nr. 3 og nr. 4 (og nr. 8), og de hjemler de mindre indgribende forholdsregler: ophold i eget hjem eller institution, undergive sig psykiatrisk behandling, og overholdelse af rettens fastsatte vilkår.

Med hjælp af kriminalforsorgen i Grønland, skrev Ombudsmanden, at ved brug af § 361 bestemmelsen for blandt andet for mindreårige, finder kriminalforsorgen og ombudsmanden selv hjemlen usikkert. Men, under Ombudsmandens bemærkninger, er kommunernes forpligtelse i surrogatanbringelsessager af mindreårige efter retsplejelovens § 361, er accepteret af kommunerne.

Børnekonventionen:

Ombudsmanden henviser også til FN's Børnekonvention. Da konventionen har gyldighed for Grønland gennem § 3 i landstingsforordningen om hjælp til børn og unge, betyder at Naalakkersuisut er forpligtet til at respektere konventionen²³.

De relevante artikler hjemler om de situationer, hvor et barn er under berøring af sin frihed, og hvordan barnet skal i under de situationer behandles af staten, jf. FN's BK artikel 3, artikel 20, artikel 37 og artikel 40, nr. 1, nr. 3a og nr. 3b. Person A var 17-årige på gerningstidspunktet, derfra har artiklerne fra FN's Børnekonvention relevans. K Kommunens manglende sagsbehandling og manglende kompetence inden for barnets rettigheder, er en tilsidesættelse af artikel 3's forpligtelse. Artikel 37b blev tilsidesat da K kommune ikke sagsbehandlede sagen over en længere periode, og det gik i strid med art. 37b's om at tilbageholdelse skal være i det korteste mulige passende tidsrum. A fik tilbud om at få en støtteperson under tilbageholdelse,

²³ Surrogatanbringelse af mindreårige. Sagsbehandlingstid, Ombudsmandens udtalelse, side 20

men A afviste. I henhold til tilbud om støtteperson, kan der argumenteres at K kommune overholdt artikel. 20, at staten skal sikre alternativ omsorg for barnet, men længden af sagsbehandlingstiden og barnets psykiske udfordringer, kan rejse spørgsmålet om tilsidesættelse af omsorgen. Den lange sagsbehandlingstid skabte i tvivl om, hvorvidt A fik sikret værdighed og værdi, som artikel. 40 hjemler, særligt fordi behovet for at A fik surrogat var nødvendigt.

Sagsbehandling:

Endnu et juridisk problem opstod, da Ombudsmanden vurderede K Kommunens manglende viden om retsgrundsætninger. Udtalelsen skrev ikke direkte om god forvaltningsskik, men der blev kritiseret meget om kommunens sagsbehandling, og det falder ind under princippet om god forvaltningsskik. Sagsbehandlingen havde været værende kritisabelt, blandt andet fordi sagsforløbet var stærkt utilfredsstillende, og havde flere mangler ved sagsbehandlingen, som bliver dybere analyseret under analysen af Ombudsmandens udtalelse.

3.4.3. Ombudsmandens udtalelse om sagen:

FN's Børnekonvention:

Ombudsmanden anvendte FN's Børnekonvention i sin udtalelse ved at argumentere, at kredsrettens formål med surrogatanbringelse var for at opfylde støtte og omsorg til person A, som ikke kan opfyldes i Kriminalforsorgen i Grønlands anstalter.²⁴ Den argumentation kan hjemles i FN's BK artikel 20, at staten skal yde omsorg og støtte til barnet, der er under afskæring af familiemæssige omgivelser.

Ombudsmanden argumenterede med henvisning til internationale standarder om børn og unge, at anstalter for voksne ikke er egnet til mindreårige. Person A's tilbageholdelse i anstalten var på baggrund af K kommunens manglende viden og indsigt. Samtidigt udtalte Ombudsmanden at anstalt anbringelse kan være nødvendigt, indtil transporten til surrogatanbringelse kan ske, men skal være under meget kort varighed, og anstaltsanbringelse skal være den sidste udvej.

²⁴ Surrogatanbringelse af mindreårig. Sagsbehandlingstid, Ombudsmandens udtalelse, side 25

K Kommunes (manglende) sagsbehandling:

Siden K kommune havde udtalt sig, kunne Ombudsmanden fremsætte kritik, jf. ILO § 21, stk. 1, anvendt modsætningsvis. Kritisering havde sådan en karakter at under K kommunens sagsbehandling, var der en del mangler af sagsbehandling, samt uklarhed om kompetence. Kritikken indeholdt om manglende viden om sagens faktiske omstændigheder, hvilken forbrydelse der var tale om, manglende retsudskrift under sagen samt person A's køn, navn og alder. Men ud fra at en medarbejder fra K Kommune havde deltaget i retsmødet, mente Ombudsmanden at K Kommune burde have været bekendt med sagens omstændigheder, blandt andet om A's køn og alder og hvilken kriminell handling der var tale om, som gik i strid med K Kommunens udtalelse, at de ikke havde oplysninger vedrørende A i det første dage de fik sagen fra kredsretten.²⁵

Ved yderligere analyse ud fra sagsakterne fandt Ombudsmanden ud af, at leder B og leder C ikke havde snakket om sagen vedrørende person A, om hvordan sagen skulle behandles, samt vigtigheden af at sagen skulle behandles hurtigt. Sagsbehandlingstiden var derfor kritisabel, fordi under sagens forløb, var der generelt ikke taget initiativ til at igangsætte sagen i K kommunens system, blandt andet manglende søgning efter surrogat til A og manglende sagsbehandler, og ud fra manglende sagsbehandling, var sagen stadig i gang for 22 dage efter kredsrettens afgørelse.

Ud fra de problematikker, der fremgik af sagsakterne, anvendte Ombudsmanden ILO § 20 ved at fremsætte kritik af sagsbehandlingen. Vurderingen blev, at K kommunens sagsbehandling var yderst kritisabelt og utilfredsstillende.²⁶ K Kommune havde manglende forståelse for almindelige sagsbehandlingsmæssige principper og rutiner, blandt andet sagsstyring, koordination, opfølgning og intern gennemførelse af tildelte arbejdsopgaver, og det mente Ombudsmanden for at være tjenesteforsømmelse.²⁷

3.4.4. Vurdering af konsekvens:

Forsømmelse af tjeneste i myndigheder kan kritiseres af ombudsmanden, jf. ILO § 19, stk. 1, og det fik K Kommune i denne sag. Lovudvalget i Inatsisartut blev underrettet om sagens

²⁵ Surrogatanbringelse af mindreårig. Sagsbehandlingstid, Ombudsmandens udtalelse, side 24

²⁶ Surrogatanbringelse af mindreårig. Sagsbehandlingstid, Ombudsmandens udtalelse, side 1 og side 24

²⁷ Surrogatanbringelse af mindreårig. Sagsbehandlingstid, Ombudsmandens udtalelse, side 24

alvorlige karakter, og underretningen til Lovudvalget i Inatsisartut er hjemlet i ILO § 23. I henhold til ombudsmandens kritik, kom K kommune med en udtalelse. Under udtalelsen skrev K kommune, at de beklager dybt alle de mangler, der har været i forbindelse med sagens behandling²⁸. På baggrund af ombudsmandens kritik, har K kommune kompetencemæssigt opkvalificeret medarbejdere, og gennemgå procedure på området.

I 2020 udgivet Styrelsen for Forebyggelse og Sociale forhold en myndighedsvejledning, blandt andet om tilbageholdelser i surrogat. Det er ikke nedskrevet at vejledningen er udarbejdet på baggrund af denne ombudsmandens udtalelse. Men det er bemærkelsesværdigt, at siden K kommune nævnte, at de ikke har procedure og redskaber nok til at sagsbehandle lignende sager med god forvaltningsskik, at vejledningen kommer ind på tilbageholdelse i surrogat, og hvad kommunens pligter er. Når en mindreårige skal anbringes i anstalt, skal ifølge FN's BK artikel 37 b, anbringelsen være nødvendigt og være på et kortest muligt tidspunkt. I grønlandsk ret, er dette implementeret under Inatsisartutlov om støtte til børn ved lov nr. 20 af 26. juni 2017, ved bestemmelsen § 3, stk. 3. Bestemmelsen hjemler, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde en nødberedskabsplan for socialt fagligt opsyn af børn indtil anbringelse. Vejledningen skriver, at kommunen skal finde et tilbageholdt surrogat hurtigt som muligt, for at undgå at den mindreårige ikke opholder sig på et midlertidigt anbringelsessted længere end nødvendigt.²⁹

3.4.5. Sammenligning med tidligere sager

Under udtalelsen, kom der en sammenligning af en anden sag om en mentalt retarderet mindreårige i z by, som var blevet tilbageholdt, men derefter skulle tilbageholdes i surrogat, og der blev ikke yderligere skrevet flere detaljer om sagens omstændigheder. I henhold til at den mindreårige skulle i surrogat, kunne L kommune ikke finde surrogat for den mindreårige. På baggrund af sammenligningen, argumenterede ombudsmanden, at sager af surrogatanbringelse skal blive strammet op, samt at kommuner skal i kompetenceudvikling inden for området.³⁰

3.4.6. Konklusion

Ombudsmanden anvendte FN's Børnekonvention, samt nationale love og nationale retsgrundsætninger til at vurdere sagens forløb. Det juridiske problem opstod da K kommune

²⁸ Surrogatanbringelse af mindreårig. Sagsbehandlingstid, Ombudsmandens udtalelse, side 25

²⁹ Myndighedsvejledning, Styrelsen for forebyggelse og Sociale forhold, side 63

³⁰ Surrogatanbringelse af mindreårig. Sagsbehandlingstid, Ombudsmandens udtalelse, side 16

havde manglende forståelse for sagens faktiske omstændigheder, manglende sagsbehandling eller sagsbehandlingstid, og manglende forståelse for FN's Børnekonventionen. Disse mangler repræsenterer tilsidesættelse af god forvaltningsskik, og i forhold til det, fik A ikke den standard af god forvaltningsskik under sagsbehandlingen. Desuden konstateres det, at kommuner generelt har manglet de nødvendige redskaber i forbindelse med sagsbehandlingen der vedrører tilbageholdelses-surrogat.

Her mente ombudsmanden, at kommuner skal sagsbehandle sager, især med alvorlige karakter som denne sag, med hurtigere sagsbehandling. Ombudsmanden fremhævede også at, hvis kommunen havde tilstedeværelse under retsmøde, havde kommunen mulighed for at starte sagsbehandlingen tidligere og med det samme, som i denne sag ikke fik startet sagsbehandlingen, selvom en medarbejder fra kommunen deltog under retsmødet. Det viser den standard som ombudsmanden mente, at kommuner skal have, i sager om unge der har begået kriminalitet, der skal igennem kommunens sagsbehandling.

Vurderingens konsekvens var at ombudsmanden kritiserede sagsbehandlingen som værende yderst kritisabel og i strid med forvaltningsretlige normer, hvor konsekvensen blev til tjenesteforsømmende. Som afslutning gav kommunen udtalelse for at de skal have bedre kompetence inden for surrogatanbringelser.

4. Diskussion

Analysen fremhævede, at man i retspraksis konkret vurderer sagens omstændigheder, herunder grovheden af forbrydelsen for at afgøre, hvilken foranstaltning tiltalte skal få. I følge K 169/17 og K 124/17, er aldersvurderingen først rejst under ankedommen, hvor foranstaltningen blev mildere på baggrund af tiltaltes alder. Formildelse af foranstaltning pga. aldersvurdering følger den gældende ret, hvor mindreåriges alder skal tages i betragtning under afgørelsen.

Efter grundig undersøgelse af både lovgivningen og retspraksis, rejses det spørgsmål, hvorvidt kriminallovens krav bliver grundigt efterlevet i praksis. Først kan der nævnes at under kriminalloven har man lavet aldersgrænse, at børn under 15 år, ikke skal foranstaltes, jf. KRL § 16. Derfra har kriminalloven implementeret FN's BK artikel 40. På den anden side, ser man i nogle tilfælde i retspraksis, at man anker kredsretsdommen til landsretten, for at udmåle foranstaltningen, på baggrund af tiltaltes alder, der ikke blev taget i betragtning under 1. instans. Sagerne K 169/17 og K 124/17 giver et klart eksempel på, at aldersudmålingen kan ske først i anke-domme. Spørgsmålet er, om man i retspraksis i kredsretter kan i nogle sager lave

afgørelser, der medfører ankedomme til landsretten, fordi gerningsmændenes alder ikke bliver taget i betragtning under proportionalitetsvurderingen for foranstaltningensudmåling. Det er et spørgsmål om, om i de enkelte sager, at retsprincipper ikke bliver korrekt anvendt i foranstaltningsudmålingen i kredsretten. Det kan selvfølgelig være problematisk, hvis der videre kommer tendens til, at kredsretter ikke vurderer alderen med, fordi ved at afgøre udenom aldersbetingelsen, vil være i strid med retsreglerne. Kredsretter skal have den unge alder med i betragtning under deres vurdering. Om retten vil foranstalte de unge kriminelle f.eks. med anstaltsanbringelse, vil ikke være problematisk, så længe retten kan henvise til loven, altså at have legalitetsprincip. Det er det der mangler under kredsretsdomme K 169/17 og K 124/17, fordi der ikke blev henvist klart om hvorfor en mindreårige skulle få den foranstaltning. Kriminalloven hjemler, at anstaltsanbringelse skal være nødvendigt, hvis forbrydelsen havde været groft. Men hvorfor fik en 17-årige en foranstaltning på 6 år og 8 måneder, selvom han var mindreårige, og hvor anstaltsanbringelse kan være kortere, jf. Landsretsdommen K 169/17? Om den retlige vurdering var proportionalt af kredsdommeren, kan diskussionen blive til, om myndighederne virkelig sikrer de anerkendte børnenes rettigheder, jf. FN's BK artikel 4. Proportionalitets spørgsmål blev rejst igen under kredsretsdommen K 124/17, hvor foranstaltningsudmålingen ændres pga. Alderen af tiltalte. Er det en retlig vurdering for, at forvaltningen for Grønland ikke efterlever FN BK artikel 3, nr. 1, at barnets tarv skal komme i første række? Eller sikrer KRL § 239 FN's BK artikel 3, ved at have en alternativ hjælpeforanstaltning for unge, som kan argumenteres som en foranstaltning, der sikrer barnets tarv.

Det kan handle om, at barnets tarv bliver tilsidesat, når bestemte myndigheder ikke arbejder for, at der skal implementeres passende administrative forholdsregler, og her kan kredsretten være en af de myndigheder. Er der nok forholdsregler der kan sikre at kredsdommere, der ikke har juridisk uddannelse, får ordentlig juridisk metode undervisning? På den måde kan kredsdommere allerede fra 1. instans have alderen med under vurderingen, hvor dommen ikke behøver at blive anket, samt behandlet i 2. instans. Derudover er kredsretten tættere på at implementere FN's BK artikel. 4.

Selvom der i nogle sager, der tyder på, at kredsretten ikke vurderer alderen med, efterleves børnenes rettigheder mere under 2. instans i sagerne K 169/17 og K 124/17. Om det er mere et spørgsmål om forvaltningen for Grønland ikke har sikret kredsrettens kompetence, for at der sikres beskyttelse af mindreårige kriminelle, i overensstemmelse med FN's BK artikel 4. Men i forhold til at landsretten sikrer, at unge får en proportional foranstaltning, gør at 2. Instansen er med til at sikre barnets tarv, jf. FN's BK artikel 3, nr. 1, samt at landsrettens

foranstaltningensudmåling viser, at der sikres barnets rettigheder gennem lovgivning og retspraksis, der sikrer forvaltningens forpligtelse at træffe passende afgørelser, jf. FN's BK artikel 4.

Forvaltningen er forpligtet til at respektere og implementere FN's Børnekonvention, hvilket kan ses at være sket, nemlig af Ombudsmanden for Inatsisartut. Men om andre myndigheder har, er sagen diskutabelt. Udtalelsen om K kommunes sagsbehandling viste, hvilke krav og forventninger ombudsmanden har til, hvordan kommuner skal sagsbehandle sager om unge kriminelle. I henhold til om myndighedernes sagsbehandling opretholder FN's Børnekonventionens principper, skal der kigges på ombudsmandens udtalelse. Det der er svært ved denne diskussion, er K kommunens udtalelse, at de ikke behandler mange af de sager om unge der skal i surrogatanbringelse. Derfra er det svært at danne et billede af, hvordan implementeringen foregår inden for kommunen, udover Ombudsmandens sammenligning med en anden lignende sag under udtalelsen. Den anden sag handlede om kommunen der har fejlet med at finde et surrogat, for mentalt retarderet person. Derfra finder kommunen svært ved at danne procedure for lignende sager, men er det en vel begrundet argumentation for, at man ikke følger internationale konventioner i de enkelte sager? Ved at der ikke var god forvaltningsskik under sagsbehandling, kan vise at K kommune ikke implementerede FN's BK artikel 40, om at staten skal respektere barnets værdighed. Det er jo et spørgsmål om, da K kommune ikke behandlede sagen, om det var respektløst for A's værdighed som mindreårige, samt hans personlige udfordringer med psykosocial belastning, og alligevel var i anstalten for 22 dage, uden at der var sagsbehandling der var i gang.

Efterfølgende danner K kommunens udtalelse et spørgsmål, hvorvidt der er implementeringsproblemer blandt de enkelte kommuner, eller om der er fortolkningsfejl af retskilder der vedrører sager om mindreårige kriminelle. Det er bemærkelsesværdigt at K kommune sendte psykisk belastet 17-årig, der var velkendt i kommunen for at have suicidal adfærd i anstalt. Alene med at anstaltsanbringe person A, men lod sagen stå stille uden ordentlig sagsbehandling. Er det en tilsidelæggelse af FN's BK artikel 6, nr. 2, at deltagerstaterne skal sikre barnets overlevelse og udvikling, hvis man ikke sagsbehandler en psykisk belastet 17-årig med suicidal adfærd? Det kan argumenteres som en tilsidelæggelse af både god forvaltningsskik, og FN's Børnekonventionens principper, fordi K kommune lod sagen stå stille, mens psykisk belastet mindreårige med suicidal adfærd forblev i anstalten. Under de omstændigheder er der ingen argumentationer for, at tilsidelæggelsen ikke var i strid med FN's BK artikel 6, nr. 2. Dog K kommune tilbødte A en støtteperson under tilbageholdelsen, og det

er en implementering af FN's BK artikel 20, at staten skal sikre alternativ omsorg for barnet, der er under tilbageholdelse.

Det handler ikke om hvorvidt grønlandske retlige rammer ikke efterlever FN's Børnekonventionen, det er mere om hvordan retspraksis og myndigheder har valgt at implementere og behandle sager ud fra loven. Ud fra diskussionen viser det at aldersvurdering i nogle sager ikke en betingelse, hvor konsekvensen bliver, at der kommer en anke for at den unge alder får sænket foranstaltningen. Det rejser et spørgsmål om, om der mangler implementering af FN's BK artikel 4 hos kredsdommere. Derudover havde K kommunens manglende forståelse for FN's Børnekonvention, samt om sagsbehandlingstid, der derefter fik konsekvens, hvor Ombudsmanden kritiserede sagsbehandlingen. På baggrund af disse diskussioner, kan udfordringen for implementering af børnenes rettigheder for unge kriminelle i retspraksis, uddybet under konklusionen.

5. Konklusion

På baggrund af analyse af domme kan der konkluderes, at der skal konkret vurderes når der tale om mindreårige forbrydere, og forbrydelsens grovhed. Ombudsmandens udtalelse konkluderer også at en af kommunerne ved store mangler af god forvaltningsskik havde fejlet ved at respektere FN's Børnekonvention. På baggrund af analysen, ligger konklusionen om, hvorvidt de foranstaltninger i Grønland, der i medfør af KRL § 239 sanktionerer unge i overensstemmelse med gældende ret. På baggrund af analysen er konklusionen blandet. Først om sociale myndigheder, i denne sag var kommunen, der fejlet med at finde surrogat for A, konkluderes sådan, at K kommune ikke udført arbejdet i overensstemmelse med gældende ret, herunder FN's Børnekonvention og god forvaltningsskik. Under sagen 124/17, fik T1 tilsyn af kriminalforsorgen. Det kan konkluderes at retten implementeret KRL § 239 korrekt, ved at kriminalforsorgen skulle føre tilsyn for T1. I henhold til K kommunens sagsbehandling kan der konkluderes, at K kommune havde kritisable mangler ved at implementere god forvaltningsskik i deres praksis under sagen. Sagen viste at ombudsmanden var yderst kritisk over K kommunens sagsbehandling, og derfra viste det sig, at der kan ske manglende god forvaltningsskik i kommuner, under sager om unge kriminelle.

Under analysen kom man frem til, at unge der er blevet tiltalt, blev dømt i overensstemmelse med FN's Børnekonventionens principper. Selvom der først skulle ske anke, fik de unge alligevel en proportionel foranstaltning, der respekterede børnenes rettigheder. Diskussionen om retspraksis var i overensstemmelse med de retlige ramme, kan konkluderes at der er

manglende sikre praksis i kredsretsdomme, ved at have utydelige påstande og mangler ved aldersvurderinger. Men som sagt landsrettens praksis var i overensstemmelse med de retlige rammer. Men konklusionen er at der kommer udfordringer under kredsretsdomme, ved at afgøre sager med mangler under deres vurdering, altså alderen der ikke bliver vurderet med. Udfordringen er at der er manglende implementering af FN's BK artikel 4 i kredsretten og i kommuner, ved ikke at have ordentlige forholdsregler for området. Den endelige konklusion bliver, at der er implementering af FN's Børnekonvention i sager om unge der skal foranstalles, men der kan dog komme udfordringer hos kredsretten og kommuner. Det betyder at retspraksis inden for unge kriminelle, kan styrkes mere, for at sikre unge kriminelles rettigheder fra FN's Børnekonvention.

6. Litteraturliste

- Convention on the Rights of the Child, “General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), side 10, afsnit “Shall be a primary consideration”
- Forvaltningsret, af Niels Fenger,
- Grønlandsk kriminalret “Ansaret & forbrydelserne” af Matias Røjle Bruun
- Grønlandsk kriminalret “Foranstaltningerne”, af Hans Jørgen Engbo
- “Grønland er topscorer i kriminalitet i rigsfælleskabet”, Sermitsiaq, 07/03-2025
- Kredsrettens afgørelse
- Kriminalforsorgen.dk, “Kontrol og tilsyn”
- Landsrettens afgørelse
- mio.gl
- Myndighedsvejledning, Styrelsen for forebyggelse og Sociale forhold
- Unicef.dk
- Surrogatanbringelse af mindreårige. Sagsbehandlingstid, Ombudsmandens udtalelse